

גדול הזהירות בקדושת בית המדרש, מועיל מאד שתפילתינו יתקבלו לרחמים ולרצון!!!

וכמה מהמוסר ופחד גדול יפול על האדם בראותו אלו הדברים הקדושים בבואו לביהכ"נ ובבתי מדרשות, שישמור פיו ולשונו שלא ידבר בהם שום דיבור חוץ מתורה ותפלה, והקב"ה בעצמו מזהיר לישראל על זה ואומר להם, ראה איך אתה צריך לשמור פִּיךְ שלא תדבר דברים אחרים, כי מלאכי השרת חביריך בני וכו' מקשיבים ובאים לשמוע קולך בבתי כנסיות וממתנינים על ישראל לקדש שמו יתברך ואחר כך יקדישו הם.

« למי מקיפה חומה של ברזל...?? »

בספה"ק ראשית חכמה, מביא מספר מעלות המדות בענין זהירות בקדושת ביהמ"ד, וז"ל: "צאו וראו כמה גדול המתפלל בביה"כ, שכך אמרו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"ה) 'כל המתפלל בביה"כ כאילו מקיפו חומה של ברזל, ולא עוד אלא שתפלתו מתקבלת לרצון כאילו הקריב מנחה טהורה כענין שנאמר כְּאִשֶּׁר יֵבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְחָה וגו' (ישעיהו סו, כ). וכל המשכים ומעריב להתפלל בביה"כ כאילו מקבל פני שכינה, שנאמר אַךְ צִדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יֵשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ (תהלים קמ, יד)."

"ואין העולם מתקיים אלא בזכות בתי כנסיות ובתי מדרשות, דתנא דבי אליהו בכל יום ויום מלאכי חבלה יורדין מלפני הקב"ה לחבל את כל העולם כולו, שאילמלא בתי כנסיות ובתי מדרשות שהן יושבין ועוסקין בהן בתורה ובמצוות היו מחבלין אותו מיד, שנאמר מְדוּעַ בָּאתִי וְאֵינִי אִישׁ (ישעיהו נב, ב)."

"הואיל ובתי כנסיות חביבין כל כך לפני המקום שמשרה שכינתו בתוכן וקראן מקדש מעט, ע"כ צריך לו לאדם לעמוד בביה"כ באימה וביראה ברתת ובזיע, ובדעת נוחה כאדם העומד לפני המלך כדי שתתקבל תפלתו לרצון לפני המקום."

"ואל יכנוס בתוכה מתוך קלות ראש ועזות פנים ופריצות ומתקוטט שם עם הבריות, שאם עשה כן נוח לו שלא הלך שם להתפלל, ולא עוד, אלא שגורם לשכינה שתסתלק מישראל וגורם להם לבתי כנסיות שיחרבו, כענין שנאמר לכו כי לכו נא אל מקומי אשר בשילו אשר שכנתי שמי שם בראשונה וראו את אשר עשיתי לו מפני רעת עמי יִשְׂרָאֵל (ירמיהו ז, יב), אם במשכן שילה נאמר כן, כל שכן בבתי כנסיות."

"לכן בני, הואיל שהקב"ה חפץ בתפלתינו של ישראל וביותר מי שמתפלל בבתי כנסיות עם הצבור, כשתקומו ממטותיכם הוּוּ זְהִירִין וזריזין לנקות עצמיכם מכל טומאה וטינוף, ותלכו לביהכ"נ ותפנו לבבכם מכל שאר העניינים והעסקים ושאר הבלי העולם כדי שלא יטרידו אתכם המחשבות ויבלבלו אתכם בתפילותיכם. והשתדלו להתפלל כל תפילותיכם בעונתן וסדרן. תקראו ק"ש שחרית וערבית בעונתה כדי שיקבל הקב"ה תפלותיכם לרצון, ותזכו לראות במהרה ביאת המשיח, כענין שנאמר וְהִבְיֹאוֹתֶימָּ אֶל הַר קְדְשִׁי וגו' (ישעיהו נו, ז), למען רחמי ישמע את קולנו ויקבל ברחמים וברצון את תפלתנו אמן, עכ"ל."

בספר דרך חכמה (הלכות בית הבחירה פ"ו ה"א) כתב על דברי הרמב"ם שמצות עשה ליראה מן המקדש, שנאמר וּמִקְדְּשֵׁי תִּירָאוּ (ויקרא כו, ב), ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שציוה על יראתו, שהוא הדין בבית הכנסת

« האם באמת צריכין להתיירא מהבית המקדש...?? »

כתיב בפרשה אֶת שַׁבְּתֵי תִשְׁמְרוּ וּמִקְדְּשֵׁי תִירָאוּ אֲנִי ה' (ויקרא כו, ב), מזה שהתורה הק' מקיש בין שמירת שבת למורא מקדש, לומדת הגמ' (יבמות ו, א), וז"ל: "יכול יהא בנין בית המקדש דוחה שבת, תלמוד לומר אֶת שַׁבְּתֵי תִשְׁמְרוּ וּמִקְדְּשֵׁי תִירָאוּ (שם), כולכם חייבים בכבודי וכו'. תניא, יכול יתיירא אדם ממקדש, נאמרה שמירה בשבת ונאמר מורא במקדש, תלמוד לומר את שבתותי תשמורו ואת מקדשי תיראו, מה שמירה האמורה בשבת לא משבת אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על השבת, אף מורא האמור במקדש לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על המקדש. ואי זו היא מורא מקדש, לא יכנס אדם בהר הבית במקלו במנעלו בפונדתו (- ארנקו) ובאבק שעל גבי רגליו, ולא יעשנו קפנדריא (-קיצור דרך), ורקיקה מקל וחומר. ואין לי אלא בזמן שבת המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מניין, תלמוד לומר את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו, מה שמירה האמורה בשבת לעולם, אף מורא האמור במקדש לעולם, עכ"ל הגמ'.

אך זאת יש להבין, בגמרא (סנהדרין לד.) דרשו את הפסוק אַחַת דָּבַר אֱלֹקִים, שְׁתֵּימָּם זֶה שְׁמִעְתִּי (תהלים סב, יב), שמקרא אחד יוצא לכמה טעמים, ואין טעם אחד יוצא מכמה מקראות. וכיון שכך, יפלא, שהרי פסוק זה עצמו נכתב כבר בפרשת קדושים (ויקרא יט, ל), ולמה חזרה עליו התורה כאן בסוף הפרשה.

הספורנו כתב, שהציווי נכפל כדי לומר שגם בזמן השיעבוד, כשישראל נתונים תחת שלטון זר ועויין, והיה מקום לומר שאין עניין בשמירת שבת שהיא זכר לחירות, כמו שנאמר בלוחות השניים וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּצְאָךָ ה' אֱלֹקֶיךָ מִשֵּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֶרַע נְטוּיָה, עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹקֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת (דברים ה, יד), אף על פי כן יש לשמור את השבת. ומקדשי תיראו, המקומות המקודשים בגלות, והם בתי כנסיות ובתי מדרשות, אף על פי שחרב בית המקדש, כאמרו וְאֵהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט (יחזקאל יא, טז), ואמרו חז"ל (מגילה כט, א) אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות.

כתב הרד"ק על הפסוק וְאֵהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט (שם), וז"ל: "שכשהם יתפללו שם, אני מצילם מיד אויביהם שלא יעשו בהם כלה". כלומר, שהשמירה על עם ישראל מפגיגועים ואסונות, זה לפי מידת זהירותם בכבוד ובקדושת ביהכ"ס וביהמ"ד, וכשמדברים ומזלזלים בקדושתם, ח"ו השמירה מעם ישראל הולכת.

וכן כתוב ברש"י עה"פ הַיּוֹשֵׁבֶת בְּגָנִים חֲבָרִים מְקַשְׁיָבִים לְקוֹלֶךָ הַשְּׂמִיעֵנִי (שיר השירים ה, ג), בזה"ל: "הקב"ה אומר לכנסת ישראל, את הנפוצה בגולה, רועה בגנים של אחרים ויושבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. חברים מקשיבים לקולך, מלאכי השרת חבירך, בני אלקים דוגמתך, מקשיבים ובאים לשמוע קולך בבתי כנסיות, השמיעני, ואחר כך יקדישו הם, שנאמר בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בָקָר (איוב לח, ז), אלו ישראל, ואחר כך וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹקִים (איוב לח, ז), עכ"ל."

ובבית המדרש יש מצות מורא מקדש, וביראים (מצוה כ"ט) משמע שהוא מדאורייתא ממש, והוסיף השער הציון שם, שהיינו בדברים שאמרו חכמים.

« זהירות משיחה בטלה בבית הכנסת ובבית המדרש »

כתב החיי אדם (כלל י"ז ו): "קדושת בית הכנסת ובית המדרש גדולה מאוד, ומוזהרים עליהם לירא ממי ששוכן בהם, כדכתיב ומקדשי תיראו. ולא בית המקדש בלבד, אלא כל מקום המקודש, ובית המדרש נקרא מקדש מעט, כדכתיב וְאֵהִי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, וכתבו הפוסקים דמצוה זו לירא מן המקדש נוהג בבתי הכנסת ובתי המדרש מדאורייתא (עיין בספר יראים סימן שצ"ד), ולכן אסור לדבר בהם דברים בטלים, ואין מחשבין בהם חשבונות אלא של מצוה, כגון קופה של צדקה וכדומה, ומכל שכן שאסור שם בשחוק וקלות ראש, ועליהם נאמר, מִי בָקֵשׁ זֹאת מִיָּדְכֶם רָמַס חֲצָרִי (ישעיהו א, יב), ומראה בעצמו שאין לו חלק באלקי ישראל, ובזוהר מפליג מאוד בעונשם, רחמנא ליצלן, וזהו שאמר בזוהר, כאילו אין לו אלוך, עכ"ל.

וכתב בזוה"ק (ח"ב קל"א ב), שמי שמדבר בבית הכנסת בדברי חול אוי לו, שמראה פירוד מהקדוש ברוך הוא, אוי לו שגורע מהאמונה, אוי לו שאין לו חלק באלקי ישראל, שמראה שאין לו אלוך, ולא נמצא שם, ולא ירא ממנו, ומנהיג קלון בתיקון עליון של מעלה.

וכתב החיד"א (לב דוד פט"ז) "ומי האיש הירא שלא יקרע סגור לבבו בראות דברי זוהר הקדוש הללו, וכתבו ז"ל דהרמ"ק והאר"י זצ"ל, פסקו הדיבור בבית הכנסת אפילו בדברי תורה".

ובאמת הלא קדושת ביהמ"ד נורא ונפלא, וכמו שלמדנו בפסוק מה טבו אהליך יעקב משכנתך ישראל (במדבר כד, ה), ופירש הספורנו "מה טבו אהליך יעקב - בתי מדרשות, כענין יושב אהלים (בראשית כה, ד), וכו', משכנתך - בתי כנסיות ומקדשי קל המיוחדים לשכן שמו שם, ולקבל תפלת המתפללים", עכ"ל.

והיינו שהספורנו מפרש תיבת משכנותיך דקאי על בית הכנסת, משום ששם שוכנת השכינה, כדי לקבל את תפילת כלל ישראל באהבה וברצון.

והוסיף הספורנו לפרש את הפסוק מה טובו וגו', "שהוא להראות ריבוי של טובה באופן מופלג, מה טובו אוהליך, ופירש כי בתי כנסיות ובתי מדרשות מטיבים לא רק ללומדים והמתפללים עצמם, אלא לכל כלל ישראל, ולכן אמר הכתוב יעקב וישראל. אהליך יעקב משכנתך ישראל, להראות שכל ישראל בכל מצב ודרגה יש להם תועלת מבתי הכנסיות ובתי מדרשות, כי כוח התפילה מועיל ומביא שפע לכל ישראל".

"וזה הוא המשך הפסוקים כְּנָהֳלִים נְטִייו כְּנָגַת עֲלִי נְהָר, שבתי כנסיות ובתי מדרשות הם כמו הנחלים שנטויו אל השדות להשקותם, וכן יושבי אהלים ותופשי התורה דולים ומשקים מתורתם להמון, וכמו כן המתפללים הם כגנות עלי נהר אשר לא ימישו מעשות פרי, ומשפיעים טובה וברכה לכל ישראל", עכ"ד הספורנו.

וא"כ בית הכנסת הוא מקום השראת השכינה, ובאופן שכל הצורה של השראת השכינה הוא עבורנו, כדי לקבל את תפילותינו, ולהביא ולהשפיע טובה וברכה לנו ולכל ישראל.

וכמו שכתב הרה"ק מאפטא בספה"ק אוהב ישראל (אבות פ"ה מ"ה) וז"ל: "כל ביהכ"נ וביהמ"ד מכוון כנגד ביהכ"נ וביהמ"ד של מעלה, והתפילות עולין למעלה לביהכ"נ ולביהמ"ד של מעלה, לכן צריך להזהר שלא לדבר בבית הכנסת שום דיבור קל חוץ מן התפילה, כי כשמדבר דברים בטלים, דומה כמי שמדבר עם המלך והופך פניו ממנו ואומר אדוני המלך אי אפשר

לדבר עמך, רק אדבר חפצי, ובוזה הוי דוחק רגלי השכינה ח"ו, ואף שאר העם המתפללין בכוונה תפלתן, גם כן יוכל להיות שלא תקובל ח"ו תפלתם בעוון האחרים וכו', עכ"ל.

והוא דברים נוראים ופשוטים, כי בודאי כשבאים לפני המלך ונוהגים בזלזול כזה, בודאי כל הבקשה של כל המשלחת לא תתקבל כלל, ולכן נדחים גם תפילות שאר המתפללים בבית הכנסת הזה.

ועובדא ידענא באחד שהיה לו ענין נחוץ אחד, ואחר העסקנות והשתדלנות סידרו לו פגישה עם אחד מראשי המלכות. ואחר כל ההכנות והסידורים וכו' נכנס אליו, ודיבר עמו על הענין. ובאמצע השיחה צלצל הסעלפאן שלו, מיד קם אותו אחד מראשי המלכות, ואמר לו, אם יש לך ענינים חשובים כ"כ שמצלצלים אליך עכשיו, א"כ תרים את הטלפון ותדבר עמו, ויצא מן החדר ולא חזר, וכל הצפיה והעסקנות של כל החדשים ירד לטמיון.

כי עצם מה שהסעלפאן מצלצל באמצע שיחתו עם המלכות, זה עצמו כבר חוצפה וזלזול. ועל אחת כמה וכמה כשהסעלפאן מצלצל בבית הכנסת ובית המדרש, ומורה ומראה שיש לו ענינים חשובים יותר מן התפילה, יותר מן השיחה עם מלך מלכי המלכים הקב"ה.

והן הן דברי היערות דבש (ח"א דרוש ד') שכתב לפרש עה"פ סְכוּתָהּ בְּעֵינֵי לָךְ מְעֻבָּר תְּפִלָּה (איכה ג, מד), שבעת הגלות יש ענין החוץ בינינו לבין הקב"ה ומעכב את קבלת התפילות. וכתב היערות דבש שהענין הזה נוצר מההבל היוצא מן הדיבורים שיש בו חטא, ובפרט משיחה בטילה בבית הכנסת, וכ"ש בעת התפילה, וההבל הזה הוא עולה בעב וענין ומונע את התפילה מלעלות לפניו ית"ש, עכ"ל. כי הדיבור בביהכ"ס הוא זלזול בכבודו של מלך, וממילא פשוט שע"ז מאבד לגמרי את כח התפילה.

ודברים נוראים כתב החתם סופר בדרשותיו (ח"ב דף ש"ט טור ד') וז"ל: "הקב"ה ברחמיו וחסדיו השאיר לנו מקדש מעט, בתי כנסיות ובתי מדרשות, ואם אנו נוהגים בהם קודש, אזי הם עתידים לקבוע בארץ ישראל (מגילה כ"ט), ויש להם גם עתה קדושת ארץ ישראל, והתפילות נשלחות לשער השמים. אך אם ח"ו אנו נוהגים בהם בזיון ומדברים בהם דברים בטלים, וההבל של דברים בטלים הוא טמא, ומתלבש בו שר של חוץ לארץ, והוא גם הוא נעשה בעל הבית בבית הכנסת רח"ל, ומקבל התפילות ומכניסם אל החיצונים, והוי ליה כעובד ע"ז, ככל הדר בחוץ לארץ שדומה כמי שאין לו אלוך (כתובות קי). עיי"ש, עכ"ל".

והיינו דכיון שבביהמ"ד הזה מזלזלים בכבודו של מלך, ממילא לא זו בלבד שאין למקום הזה חשיבות וקדושה של ביהכ"ס, אלא אדרבה ח"ו נחשב כבית ע"ז, כי הוא בית שמזלזלים בו בכבוד השי"ת, והתפילות נכנסות אל החיצונים רח"ל.

וממילא מובן מאוד דברי הספר חסידים, שבית הכנסת כזה יש לגוים שליטה עליו, כי אין קדושת ביהכ"ס עליו כלל, ואדרבה התפילות נחשב כית ע"ז ח"ו רח"ל, וממילא יש לגוים שליטה ואחיזה בזה.

ידועים דברי האור החיים הקדוש (בראשית מ"ו ד), שבודאי יש הדרגות אין מספר, להשראת שכינה בסוד כי גְבֵהָ מֵעַל גְּבֵהָ שִׁמְר (קהלת ה, ז) ויתרבה האור בהשראתו כפי בחינת הסובב השראת השכינה, וצא ולמד השראת השכינה בהר סיני, ולמטה ממנה השראת בבית המקדש, ולמטה ממנה השראת השכינה על הנביא, ובית הכנסת, ובית המדרש, ובין עשרה שעוסקים בתורה, ולמטה בהדרגות המנין.

מבהיל הדבר, שמנה השראת השכינה על הנביא יחד עם השראתה בבית הכנסת ובבית המדרש.

"... כי כשמדבר
דברים בטלים,
דומה כמי שמדבר
עם המלך והופך
פניו ממנו ואומר
אדוני המלך אי
אפשר לדבר עמך,
רק אדבר חפצי,
ובזה הוי דוחק רגלי
השכינה ח"ו, ואף
שאר העם
המתפללין בכוונה
תפלתן, גם כן יוכל
להיות שלא תקובל
ח"ו תפלתם..."